

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobce: **J. B.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Praha 1, Národní třída 16, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 19. 4. 2016, č. j. 1137/16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2016, č. j. 9 A 93/2016 - 23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost proti výroku I. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2016, č. j. 9 A 93/2016 - 23 **se odmítá.**
- II. Kasační stížnost proti výrokům II. a III. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2016, č. j. 9 A 93/2016 - 23 **se zamítá.**
- III. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalovaná rozhodnutím ze dne 19. 4. 2016, č. j. 1137/16 určila žalobci Mgr. Lubomíra Kincla, advokáta k poskytnutí právní služby – „*posouzení právního stavu ve věci ústavní stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci č. j. 70 Co 493/2015 - 966, příp. seps a zastoupení v řízení*“.

Žalobce (dále též „*stěžovatel*“) se žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „*městský soud*“) domáhal zrušení žalovaného rozhodnutí. Uvedl, že hlavní činností určeného advokáta je insolvenční správce navázané na exekuční řízení, a že jej advokát

vykázal z kanceláře na jednání dne 10. 5. 2016. Žalobce tvrdí, že určený advokát je prostřednictvím advokátní kanceláře spojen s Mgr. Jiřím Šebestou a Mgr. Markem Indrou, kteří byli statutárními orgány společnosti MIDEŠTA, s. r. o., která proti němu dlouhodobě vedla exekuci na základě usnesení Městského soudu v Brně č. j. 22 EXE 3818/2012 - 20. Je proto názoru, že určený advokát je ve střetu zájmů a že žalovaná nepostupovala správně, když si neproověřila všechny podstatné náležitosti pro rozhodnutí. Je taktéž názoru, že rozhodnutí o určení advokáta zatěžuje vada, neboť žalovaná rozhodla svévolně navzdory specifikovanému předmětu jeho žádosti. Žalobce uvedl, že dne 26. 5. 2016 podal ústavní stížnost. Městskému soudu proto navrhl, aby vydal předběžné opatření, kterým mu jmenuje advokáta pro zastupování v řízení u Ústavního soudu. Dále požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro toto řízení.

Městský soud usnesením ze dne 22. 6. 2016, č. j. 9 A 93/2016 - 23 všechny výše uvedené návrhy zamítl. Stěžovatel dne 28. 6. 2016 uvedené usnesení napadl kasační stížností, v níž uplatnil důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) – d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. Má za to, že rozhodnutím městského soudu došlo k významnému zásahu do Listinou zaručeného práva na spravedlivý proces a práva rovnosti účastníků řízení. Stěžovatel spatřuje příčinu kasační stížnosti „*v neexistenci odpovědi judikatury na otázku kvalifikovaného podání osobou nemající diplomem potvrzené právní vzdělání, přičemž soudy opakovaně osvědčují ve svých tvrzeních, že stěžovatel svým vyjadřováním dosahuje právní kvalifikace*“.

Stěžovatel uvedl, že ještě před sepisem své životní filozofie věřil ve spravedlivé fungování práva. Toto se mu stalo osudným při prvotních kontaktech s exekutory, kteří jednali nepoctivě a v rozporu s právem i spravedlností a připravili jej o majetek a zabezpečení v době jeho životní křížovky. V roce 2012 se stěžovateli za nezákonný postup exekutorky, která jej zbavila majetku, a za pochybení soudu omluvilo Ministerstvo spravedlnosti. Kdyby následně škodu ministerstvo uhradilo, jak mu ukládá zákon, tak by věc byla vyřešena a stěžovatel by nepodával kasační stížnost.

Stěžovatel má také za to, že splnil základní podmínku pro osvobození od soudních poplatků a pro ustanovení advokáta. Podle něj však městský soud k návrhům zaujal zmatečné stanovisko. Na straně jedné nepochybuje o jeho způsobilosti hájit zájmy v dané věci před soudem samostatně, na straně druhé však pominul povinné zastoupení osobou s vysokoškolským právnickým vzděláním, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Městský soud podle stěžovatele nezohlednil, že ústavní stížnost, která byla předmětem žaloby a je předmětem této kasační stížnosti, se netýká exekucí. To podle stěžovatele dokazuje významný vliv exekucí na jeho soukromý život a zásah do jeho soukromé sféry.

Stěžovatel pro úplnost ke kasační stížnosti předložil kompletní znění ústavních stížností proti porušení práva na svobodnou volbu povolání a ochranu zdraví a proti porušení práva na spravedlivý proces podaných v souladu s § 75 odst. 2, § 39 a § 74 zákona o Ústavním soudu. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu zrušil a současně rozhodl o jeho zastoupení advokátem v řízení u Ústavního soudu ve věci sp. zn. II. ÚS 1701/16,

eventuálně, aby rozhodl, že stěžovatel natolik osvědčil své právní znalosti, že u něj není nutné, aby musel být u Ústavního soudu zastupován advokátem.

Vyjádření žalované nebylo vyžadováno s ohledem na skutečnost, že se jedná o kasační stížnost směřující proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků a proti neustanovení advokáta, tudíž se z povahy věci týká výlučně právní sféry stěžovatele - srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 72/2009 - 144.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval kasační stížností proti výroku I. napadeného usnesení, jímž městský soud zamítl návrh na vydání předběžného opatření – ustanovení advokáta stěžovateli pro řízení u Ústavního soudu pod blíže neoznačenou spisovou značkou.

Podle § 38 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní platí, že byl-li podán návrh na zahájení řízení a je potřeba zatímne upravit poměry účastníků pro hrozící vážnou újmu, může usnesením soud na návrh předběžným opatřením účastníkům uložit něco vykonat, něčeho se zdržet nebo něco snášet. Ze stejných důvodů může soud uložit takovou povinnost i třetí osobě, lze-li to po ní spravedlivě žádat. Podle odstavce 4 téhož ustanovení platí, že předběžné opatření zaniká nejpozději dnem, kdy se rozhodnutí soudu, jímž se řízení končí, stalo vykonatelným. Z uvedeného vyplývá, že rozhodnutí městského soudu o předběžném opatření je svou povahou pouze dočasné a to do doby rozhodnutí o věci samotné. Kasační stížnost proti takovému rozhodnutí je nepřipustná podle § 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost směřující proti výroku I. napadeného usnesení odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 120 s. ř. s.

O kasační stížnosti proti výrokům II (zamítnutí návrhu na osvobození od soudního poplatku) a III (zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě) uvážil Nejvyšší správní soud takto.

Městský soud své úvahy opřel o závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu z 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66. V něm Nejvyšší správní soud na základě usnesení rozšířeného senátu 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74 vyložil, že ustanovení § 36 odst. 3 věty první s. ř. s. dává soudu určitý, byť ve světle judikatury Ústavního soudu poměrně nevelký, prostor pro uvážení, zda i když jsou podmínky pro osvobození splněny, tj. účastník nemá dostatek prostředků a není naplněna ani negativní podmínka osvobození zakotvená ve větě druhé zmíněného ustanovení, není výjimečně namístě mu dobrodiní osvobození od soudních poplatků odeprít. Shrnutí, že osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně. Mají-li ovšem soudní poplatky zajistit regulační funkci, musí soudy kromě majetkové situace účastníka řízení zohlednit i další okolnosti případu, např. v podobě procesního postupu daného účastníka v předmětném řízení, případně v dalších jím vedených řízeních před tímto soudem. Součástí posouzení specifických okolností žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuálních poměrů žadatele je také úvaha, zda tento neuplatňuje svá práva svévolně

či šikanózním způsobem (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91, ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 As 14/2012 – 14).

Každý soudní spor je tedy třeba posuzovat přísně individuálně. Tomuto požadavku městský soud v napadeném usnesení dostal. Na straně jedné sice zjistil, že stěžovatel nemá dostatečné finanční prostředky, na straně druhé také zohlednil povahu sporu a způsob, jakým jej stěžovatel vede. Městský soud přitom více než pečlivě zdůvodnil, proč se posuzovaná věc nedotýká podstatných okolností stěžovatelovy životní sféry. Vycházel přílehlavě především z toho, že stěžovatel podal žalobu proti vyhovujícímu rozhodnutí žalované o určení advokáta, a že žalovaná vyhověla žalobci rovněž v přidružené žádosti o bezplatné poskytnutí služby určeným advokátem. Nezákonnost napadeného rozhodnutí tak stěžovatel spatřuje (dle jeho názoru) v nevhodné spolupráci s určeným advokátem. Městský soud podle názoru Nejvyššího správního soudu dospěl k přesvědčivému závěru, že stěžovatel vede tyto spory jen zástupně, vzhledem k tomu, že obdobně je tomu tak i u jiných věcí, jež vede proti žalované.

Kromě toho stěžovatel ve své kasační stížnosti neuvedl žádná tvrzení, jež by byla způsobilá zpochybnit závěr městského soudu o neosvobození stěžovatele od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud se proto ztotožnil s městským soudem v názoru, že je na místě stěžovateli dobrodiní osvobození od soudního poplatku nepřiznat. Nejvyšší správní soud proto neshledal kasační stížnost v části směřující proti II. výroku napadeného usnesení důvodnou.

Vzhledem k tomu, že městský soud neosvobodil stěžovatele od soudních poplatků, nedošlo k naplnění jedné ze dvou kumulativně stanovených podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. Ani v tomto ohledu tak nelze mít napadené usnesení za nezákonné. Nadto Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem v tom, že stěžovatel prokázal schopnost hájit své zájmy a práva sám. Nedostatek zastoupení v řízení o žalobě tedy nebrání tomu, aby stěžovatel sám dál toto řízení vedl.

Nejvyšší správní soud v projednávané věci nezjistil žádné důvody, pro které by měl náklady řízení v projednávané věci nést stát. Pokud však přes uvedené skutečnosti stěžovatel stále trvá na změně v určení advokáta, je na jeho osobním rozhodnutí, zda náklady spočívající v zaplacení soudního poplatku a v nákladech zastoupení ponese ke své tíži.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. V části, jíž rozhodl o kasační stížnosti proti výroku I. napadeného usnesení nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť kasační stížnost byla odmítnuta (srov. § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). V části, ve které Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti proti výrokům II. a III. napadeného usnesení stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že kasační stížnost v této části směřovala proti usnesení, které upravovalo jen práva a povinnosti stěžovatele v žalobním řízení, soud o nákladech žalovaného nerozhodoval.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 25. srpna 2016

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu